

Somogy Megyei Múzeum
NA 2470/2006
Néprajzi adattár

Somogy Megyei Múzeum
NA 2470/2006
Néprajzi adattár

Gyűjtő: Gyűjtés ideje: 1994.	
Tart.: ZAMARÓDI HARMONDO' ZAMARÓDI NAGYJÓZSEF KÉPVISELŐTESTÜLETÉNEK LAPJA 1994. IV. SZ.	
5 lap	
FOTORAJZI MUTATÓ:	ZAMARÓDI
OLDAL MUTATÓ:	<u>XXIX</u>

--	--	--	--

_____

_____

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

_____

_____

Somogy Megyei Múzeum
NA 2470/2006
Néprajzi adatlát

ZAMÁRDI HÍRMONDÓ

ZAMÁRDI NAGYKÖZSÉG KÉPVISELŐTESTÜLETÉNEK LAPJA • 1994. IV. sz.

MEGNYÍLT A KÖZSÉGI NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁS

Az avatóbeszédet Önök teljes terjedelmében olvashatják lapunkban.

TISZTELT JELENLÉVŐK, TISZTELT KÖZÖNSÉG!

Megvallom őszintén, lelkiismeretesen készültem erre a mai kiállítás megnyitóra. Amikor elvállaltam a felkérést, pontosan tudtam, hogy csak a "zamárdiak múltjának" alapos ismeretében szólhatok, és erre nem sajnálom az időt, szinte minden anyagot végigolvastam, ami a témával kapcsolatos volt. Volt mit olvasnom!

Elsőként Piller Dezső nyugdíjas tanár úr tetemes mennyiségű levelezését tanulmányoztam át, amelyet Zamárdi község gyűjteménye (a Piller-féle gyűjtemény) ügyében folytatott a múzeummal, annak mindenkorai igazgatóival. Ez a levelezés dokumentumértékű. Nemcsak a gyűjtemény hányatott sorsát rögzíti, de nyomon követi a megyei múzeum vezetésében beállt változásokat is (dr. Takáts Gyula/1970. első levél), dr. Bakay Kornél (1972), Honfy István (1978), dr. Mészáros Balázs (1980).

Annak pedig részese voltam, ami nincs rögzítve a levelezésben. Jelen voltam dr. Jungbert Bélával, illetve dr. Király István-

nal, a megyei múzeum igazgatóival történt egyeztetéseken, ahol zamárdi érdekeit Piller tanár úron kívül a község rendkívül agilis és szimpatikus polgármestere, Kiss Zoltán képviselte. Mindketten oroszlánként harcoltak azért, hogy ez a mai kiállítás létrejöjjön. Piller tanár úr már alig-alig remélte, Kiss Zoltán pedig erkölcsileg és önkormányzata által anyagilag is támogatta a kiállítás gondolatát.

Végignéztem azokat a listákat, ahol zamárdi gyűjteményi anyag szerepelt, így tudtam meg, hogy az egykori (1973) szakleltárba került néprajzi tár-

TARTALOM:

- Ősök nyomában *
- Ha Zamárdi, akkor ... *
- Rock Klub *
- A Kihívás Napja *
- Mozi műsor *
- Rövid hírek

gyak (420 db) egy részét más kiállításokon nézheti meg a község. Szennán a Skanzenban, de itt a Zamárdi Tájházban is, sőt Szántódon gyönyörködhetnek az érdeklődők a kiállított tárgyakban. Azonban jogos igényként a tárgyak zöme még-

Somogy Megyei Múzeum
NA 2470/2006
Néprajzi adattár

ZAMÁRDI HÍRMONDÓ

ZAMÁRDI NAGYKÖZSÉG KÉPVISELŐTESTÜLETÉNEK LAPJA • 1994. IV. sz.

MEGNYÍLT A KÖZSÉGI NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁS

Az avatóbeszédet Önök teljes terjedelmében olvashatják lapunkban.

TISZTELT JELENLÉVŐK, TISZTELT KÖZÖNSÉG!

Megvallom őszintén, lelkiismeretesen készültem erre a mai kiállításmegnyitóra. Amikor elvállaltam a felkérést, pontosan tudtam, hogy csak a "zamárdiak múltjának" alapos ismeretében szólhatok, és erre nem sajnálom az időt, szinte minden anyagot végigolvastam, ami a témával kapcsolatos volt. Volt mit olvasnom!

Elsőként Piller Dezső nyugdíjas tanár úr tetemes mennyiségű levelezését tanulmányoztam át, amelyet Zamárdi község gyűjteménye (a Piller-féle gyűjtemény) ügyében folytatott a múzeummal, annak mindenkori igazgatóival. Ez a levelezés dokumentumértékű. Nemcsak a gyűjtemény hányatott sorsát rögzíti, de nyomon követi a megyei múzeum vezetésében beállt változásokat is (dr. Takáts Gyula/1970. első levél), dr. Bakay Kornél (1972), Honfy István (1978), dr. Mészáros Balázs (1980).

Annak pedig részese voltam, ami nincs rögzítve a levelezésben. Jelen voltam dr. Jungbert Bélával, illetve dr. Király István-

nal, a megyei múzeum igazgatóival történt egyeztetéseken, ahol zamárdi érdekeit Piller tanár úron kívül a község rendkívül agilis és szimpatikus polgármestere, Kiss Zoltán képviselte. Mindketten oroszlánként harcoltak azért, hogy ez a mai kiállítás létrejöjjön. Piller tanár úr már alig-alig remélte, Kiss Zoltán pedig erkölcsileg és önkormányzata által anyagilag is támogatta a kiállítás gondolatát.

Végignéztem azokat a listákat, ahol zamárdi gyűjteményi anyag szerepelt, így tudtam meg, hogy az egykori (1973) szakleltárba került néprajzi tár-

TARTALOM:

- Ősök nyomában *
- Ha Zamárdi, akkor ... *
- Rock Klub *
- A Kihívás Napja *
- Mozi műsor *
- Rövid hírek

gyak (420 db) egy részét más kiállításokon nézheti meg a közönség. Szennán a Skanzenban, de itt a Zamárdi Tájházban is, sőt Szántódon gyönyörködhetnek az érdeklődők a kiállított tárgyakban. Azonban jogos igényként a tárgyak zöme még-

MEGNYÍLT A KÖZSÉGI NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁS

is visszakerült Kaposvárról és Szántódról méltó helyére. Oda, ahonét származik, ahol azokhoz emlékek, sorsok, generációk kötődnek. Hazakerültek végre a tárgyak és örülök, hogy ennek az eseménynek én is részese lehetek!

Természetesen elolvastam a múzeumnéprajzkutatói, L. Kapitány Orsolya és Imrő Judit által készített kiállítási forgatókönyvet, és most látom munkájuk eredményét is. Úgy vélem, a két szakember - a lehetőségekben belül - gondolt mindarra, ami a község életében lényeges, fontos volt.

Így jelenik meg képen, szövegben vagy tárgyban, esetleg mindhárom segítségével Zamárdi község korai múltja, 1082-es első okleveles említése, a török-tatár pusztítások utáni újonnan első, majd a 19. század közepén második betelepülése. A kiállítás jelzi Zamárdi népi építészetének jellegzetességeit, a gazdálkodás módját és eszközeit, a méhészet jelentőségét, a nagymúltú balatoni szőlőkultúrát. A táplálkozás eszközein túl a lakásbelső-konyhabelső - is kiemelt szerepet kapott. Végezetül pedig a Balaton, a tó, a halászat eszközei, a vizen és a jégen való közlekedés tárgyai; a jellegzetes bödönhajó és a jég szánczója, a "fakutya" is része a kiállításnak.

Magától érthetődően kezemben volt Zamárdi község vasos és igazán figyelemre méltó monográfiája, amelyet 1954-ben Bodolay Gyula történelem tanár állított össze 168 lapon, 28 fotóval, 4 térképpel és 5 rajzzal. Az anyag egy év alatt készült el, és a gyűjtést, a feldolgozást maga Piller tanár úr irányította. Az

általános iskola tanárai készítette összeállítás (Bodolay Gyula, Csucs Károly, Hering Sándorné, Kovács Józsefné, Piller Dezső, Szappanos Józsefné, Zatskó Károly) a megyei múzeumnéprajzi adattárának (Na-189) féltve őrzött példánya.

Még nagyobb volt örömöm, amikor a múlt héten kezembe adták a Zamárdi Hírmondó 1994. évi III. számát, amelyben Bemné dr. Schneider Mária tollából a Zamárdi Honismereti Szakkör történetét olvastam. Itt írta le az iskola igazgatónője, hogy a régi tervek - Zamárdiról egy könyvet megjelentetni - dr. Kanyar József felhívására realizálódnak, s a honfoglalás 1100. évfordulójára a kötet megjelenhet. Nagy érdeklődéssel várjuk!

E cikk segített nekem a Zamárdi Honismereti Szakkör munkájának összegzésében is.

A honismereti mozgalom országosan a 60-as években csúcsosodik ki. A helyismereti anyag feltárásában, a kutatógyűjtőmunka segítségével túl helytörténeti gyűjtemények, kiállítások létesültek, megindultak az önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtések. Falukrónikákat írtak, később pedig szakkörök és klubok alakultak. 20 éve, 1974-ben országos folyóirata "Honismeret" címmel, Halász Péter szerkesztésében jelent meg. A Somogyi Honismereti Híradó, illetve Somogyi Honismeret a megyei könyvtár népszerű kiadványa pedig 1970 óta jelenik meg a helytörténetírás szolgálatában.

Itt Zamárdiban, Piller tanár úr jóvoltából már a hatvanas évek végén 20 évre tekintett vissza

az iskola szertárában felhalmozott tárgyi gyűjtemény. A 70-es évek elején a régészeti, néprajzi és numizmatikai anyag, úgy tűnt, az iskolában kiállításra kerül. Friesz Kázmér akkori iskolaigazgató partner, ám az anyag 1972-ig mégsem kap helyet, s az akkori múzeumigazgató, dr. Bakay Kornél - megóvni véli az anyagot - beszállítatja a múzeumba, ahol beletárolják. Ettől kezdve a múzeumi törzsgyűjtemény része lesz, a törvények értelmében vissza nem adható. Van azonban módja a visszaszállításnak! Ez pedig a tartós letét, a kiállítás. Ezt a kiállítást szorgalmazza éveken át Piller tanár úr, ám múzeumigazgatók jöttek, - mentek, az anyag Kaposváron maradt. 20 évnek kellett eltelnie, hogy visszakerüljön kiállítás formájában a gyűjtemény jelentős része.

Amilyen elévületlen érdemei vannak Piller Dezsőnek a tárgyi gyűjtemény létrehozásában, annyira jelentős az a szellemi kincs, amelyet az iskola igazgatónője, Bemné dr. Schneider Mária összegyűjtött, vagy gyűjtett felnőtt- és gyermekszakkör tagjaival egyetemben. Ők is, mint Dezső bácsi, szívvel-lélekkel dolgoznak másfél évtizede, hogy Zamárdi múltját a jövő számára megmentésük. Igen eredményes megyei és országos díjazású pályamunkák születtek a legkülönbözőbb témákban, gazdagítva evvel Somogy megyét és a magyar néprajzot. Azt hiszem név szerint is meg kell említenem a szakkörtagokat - Bor Ferencet, Kalámár Imrénét, Kiss Jenőt, Novák Andrást, Friesz Kázmért, Simándi Istvánt, Újvári Istvánt, Vörös Gyulát, Zoltán Jenőt és a szak-

MEGNYÍLT A KÖZSÉGI NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁS

körvezetőt, Bemnét - a "Tízek Társaságát" - és már nem név szerint, de mindenképp elismerően kell megemlítenem azokat a fiatal tanulókat, akik a felnőttekhez hasonló szorgalommal és lelkesedéssel dolgoztak és értek el eredményeket. Csak gratulálni tudok, munkáikat a megyei múzeum és a budapesti Országos Néprajzi Múzeum adattárai őrzik.

Jogos a panasz, hogy néhány éve szünetel a honismereti pályázati kiírás. Ám 1994. májusában ismét meghirdeti a megye a néprajzi és helytörténeti pályázatot, amelyre az 1991-ben létrejött az "Egyesület Zamárdiért" tagjai remélhetőleg beneveznek.

Essen még néhány szó a Zamárdi Tájházzól is. Az 1977-ben, dr. Boross Mariette berendezte tájház 1992-ig a megyei múzeumi hálózat részeként működött. Ekkor - ismét a polgármester úr, Kiss Zoltán dicséretére legyen mondva - a Zamárdi Önkormányzat átvette a Tájház működtetését. Úgy vélem, ennek előnyeit - mindkét fél részéről - nem kell részleteznem. Láthatóan felpozícióba került az élet a Tájház körül. Maga az épület műemléki jellegű, elidegeníthetetlen, így nem került sem a megye, sem a község tulajdonába. Hanem - nemzeti értéként - a kincstár tulajdonában maradt. A 264 db kiállított tárgy pedig a múzeumi gyűjtemény részeként helyi kultúrához kötődik, a zamárdiak lakásbelsejét, életmódját tükrözi. Jelentős idegenforgalmi látványossága 80-as években felújított (födémcsere) kiállítóhely.

Befejezésül nem hallgathatom el azt a kölcsönösen előnyös és jó együttműködést,

amely az önkormányzat és a megyei múzeum között létrejött a régészeti ásatás munkálatai során. A zamárdiak előtt bizonyára ismert, hogy Bárdos Edith régész kolléganőm 1980 óta Zamárdi határában avar temetőt tár fel. 13 év alatt 1675 a feltárt sírok száma, amely nemcsak hazánkban, de határainkon túl is megkülönböztetett figyelmet érdemel. A temető jelentősége olyan nagy, hogy a megyei múzeum - amennyiben az anyagi feltételei biztosítottak lesznek - 1995-re egy nagy avar-honfoglaláskori kiállítást tervez a leletekből (amelyek jelentős része sajnos még restaurálatlan). És ha ez a honfoglalás 1100. évfordulójára kivitelezhető, az Expót követően sem tehetünk le szándékunkról. A kiállítást meg kell valósítani, akár Önökkel közösen is! Az ásatásokat pedig a megyei múzeumon és a megyei önkormányzaton túl Zamárdi Nagyközség Önkormányzata is jelentősen támogatta, s 1994-

ben - információim szerint - támogatni szándékozza. Ennek az együttműködésnek eredményét, remélem később, ugyan ebben a körben megünnepelhetjük. Ezt kívánom magunknak!

Engedjék meg, hogy záró gondolatként Piller tanár úr egyik múzeumigazgatónak címzett leveléből olvassak fel néhány szép mondatot:

"Az iskolai oktatáshoz szükséges szemléltetőanyagról nem mondhatunk le. Erre alapozhatjuk a világnézeti nevelést, a szülőföld, a haza, a népszerűségét. Ez nyújtja földünk és népünk történetét. Ez ösztönöz a közösségi munkára, környezetvédelemre. Emeli az általános kultúrát, más népek kultúrájának tiszteletére nevel."

A szemléltetőanyag máától a diákok és az érdeklődők rendelkezésére áll.

• *Dr. Szapu Magda*
megyei múzeumigazgató-
helyettes

TÁJÉKOZTATÓ

Az 1994. május 8-án megtartott országgyűlési képviselőválasztás zamárdi nem hivatalos eredményéről:

EGYÉNI: Dr. Balázs Árpád FIDESZ 119, Barkóczy Gellért FKGP 200, Bozai Ágota Dóra Független 28, Bugovits Tamás Zöldek 10, Ékes Lajos MIÉP 43, Ferenczi Miklós Munkáspárt 8, dr. Gruber Attila MDF 259, dr. Házás József MSZP 402, Hiri Sándor Agrárszövetség 27, Horváth Gyula LPSZ VP 27, dr. Karai Gyula KDNP 142, dr. Páris András SZDSZ 168, Sereg József FMDP -, Verhás Attila Köztársaság Párt 43.

LISTÁS: Független Kisgazda Párt 203, Nemzeti Demokraták 10, Keresztény Demokrata Párt 161, Köztársaság Párt 37, Szabad Demokraták Szövetsége 199, Magyar Igazság és Élet Pártja 44, Agrárszövetség 31, Magyar Szocialista Párt 411, LPSZ Vállalkozók Pártja 28, Magyar Demokrata Fórum 241, Fiatal Demokraták Szövetsége 106, Munkáspárt 5, Konzervatív Párt 2.

A nevek a szavazólapon feltüntetett sorrendben szerepelnek.

Kerekes Istvánné dr.
jegyző s.k.

Bemné dr. Schneider Mária:

AZ ŐSÖK NYOMÁBAN...

(Az országos néprajzi pályázat II. díjas dolgozatának kivonata)

1785. augusztus 9-én nyitotta meg Zamárdi első plébánosa az egyházi anyakönyvet. Úgy éreztem, ez a 200 éves jubileum kötelez arra, hogy behatóbban foglalkozzam községünk legrégebb hivatalos bejegyzéseivel. Az 1786. évet vettem elsőnek teljessége folytán, utolsónak pedig 1810-et. Ez a negyedszázad magába foglalja egy pap, a Szent Benedek rendi Bosnyák Benedek egyházi munkásságát Zamárdiban. Az 1809-es év végén halt meg; utódja bejegyzéseiből mindössze egy évnnyit vizsgáltam.

Az anyakönyv vezetés csak 1831-től magyar nyelvű, nyilván központi rendeletre, mert papváltás nem történt akkor. Az általam vizsgált időszakot tehát a latin nyelvűség jellemzi. Fennáll ez a különböző bejegyzésekre, sőt a keresztnévek írásmódja is latinos. Csupán a vezetéknevek jelzik a "magyarságot".

Az utólagrómai egyessel jelölt matrikula 3 részre oszlik: a születésre, a halálzásra és a házasságkötésre.

A születési anyakönyv 6 adatot tartalmaz: az időpontot, a keresztelő nevét, a keresztelt nevét, a szülők és keresztszülők nevét, végül a születés helyét.

1786 és 1810 között 666 gyermek született Zamárdiban: 349 fiú (52,4%) és 317 lány (47,6%).

Hogyan oszlanak meg a születések hónapokra lebontva? A legtöbb márciusra (70), szep-

temberre (68) és januárra (65) esik, a legkevesebb júniusra (26). Olyan szabályszerűség, pontosabban tervszerűség, mint a házasságkötéseknél, itt nem figyelhető meg.

Születésszabályozásról, családtervezésről 200 évvel ezelőtti őseink nemigen tudtak. Ha ilyen irányú törekvés figyelhető is meg az adatok eredményei alapján, az inkább ösztönös lehetett.

A házasságkötést követő évben általában bekövetkezett a gyermekáldás. Egyetlen egyszer sem találtam 9 hónapra született gyereket, sőt "idő előtt születettet" sem.

Két-három évenként született házasságon kívüli gyerek. Akkor persze nem így nevezték, hanem a szülők rovatában az anya neve alá "incerto patre" (ismeretlen apától) bejegyzés került. Minden esetre jobban hangzik, mint a magyar nyelvű anyakönyvvezés kezdetén használatos "szakkifejezés": fattyú.

Az újszülöttek a keresztségben általában egy nevet kaptak. Nem jellemző, hogy az elsőszülött az anya vagy az apa nevét kapja. Előfordul, hogy a 3., 4. gyerek viszi csak tovább a szülők keresztnévét. Divatnevekről és időt álló nevekről inkább szólhatok. Érdekes és érdemes a 200 évvel ezelőtti nevek világába bepillantunk. Nézzük először a fiúneveket. A 349 fiúgyermek 27 néven osztozott. A

legkedveltebb név a Josephus, mindössze egyetlen évben maradt ki (1796-ban). 1809-ben viszont 12 gyermeket kereszteltek erre a névre. Népszerűségben a Stephanus követi. A Franciscus és a Johannes is igen gyakori, holtversenyben a 3. helyen állnak. Nem tudni, a plébános neve mennyire volt vonzó a névadáskor, vajon lenne-e 12 Benedictus, ha őt nem így hívják?

A lányok névválasztéka kisebb a fiúkénál, mindössze tizenkilencből áll. Kedveltségi sorrendben az Anna, az Elisabetha és a Catharina áll első helyen. Közülük az Anna megoszolása a legegyszerűsebb, egyetlen évben maradt csak ki (1803-ban). Ritka név a Josepha, Mariana és a Rosa.

A Scholastica 1794-től tűnik fel az anyakönyvekben. 1807-ben keresztszülökként szerepel Scholastica Bosnyák, mégpedig egy "előkelőnek" bejegyzet szülő kérésére. Elképzelhető, hogy a plébános hűgáról van szó, akinek nevét tiszteletből vagy a szertartást végző javaslatára adják időnként az újszülött lányoknak. Ez utóbbira enged következtetni az a tény, hogy a plébános halálát követő tíz évben egyszer sem talákoztam a Scholastica névvel.

1785 és 1790 között a halotti anyakönyv első rovatában a halálozás ideje, a másodikba az elhunyt neve, a harmadikba a lakóhely, a negyedikbe a lakóház

száma került. 1791-től eltűnik a házszámjelölés. Kár, mert a sok hasonló nevű között megkönynyítene a tájékozódást.

A 25 év alatt 523-an haltak meg. Ez idő alatt a születések száma 666, tehát a természetes szaporulat 143. Össze akartam hasonlítani a vizsgált szakasz halálozási és születési adatait nemek szerint, de erre csak az első 13 év ad lehetőséget. 1799-től ugyanis gyakran előfordul, hogy a csecsemő neme nincs feltüntetve. Nem szerepel a neve, csupán ennyi: infans (csecsemő). Ha az életkora bekerült, utánanézhettem a születési anyakönyvben, de sok esetben az is hiányzik, vagy olykor pontatlan.

1786 és 1798 között 236-an haltak meg: 129 férfi és 107 nő. A százalékos arány 54,7, illetve 45,3. Ugyanebben az időszakban 320-an születtek: 164 fiú és 156 lány. Százalékban: 51,3, illetve 48,7.

Látható, hogy nem ugyanaz az arány, mint a halálozásoknál. Míg itt a differencia 22 - ennyivel több férfi halt meg, mint nő -, a születéseknél csak 8 a különbség a férfiak javára.

Az egész időszakra érvényes a fiúszülöttek magasabb száma: 52 %, a lányoké 48 %.

A halálozási arányra is valószínűsíthetjük a 13 év adatait, tehát nagyobb az eltérés a férfiak és a nők között, mint a születések esetében. Fontos adatok hiányában - hangsúlyozom -, ez csak feltehető.

Így következtethetünk arra is, hogy a falu lakosainak számát tekintve a nők javára billen a mérleg.

A halálozási szám 1800-ban

volt a legalacsonyabb (8), 1808-ban a legmagasabb: 48. (27 férfi és 21 nő). Közülük fiú 16, lány 20, tehát a halottak 75 %-a gyerek. Sehol nincs feltüntetve a halál oka, de minden bizonytalansággal járvány pusztított akkor Zamárdiban.

A tél vége és a tavasz szedte a legtöbb áldozatot; a legmagasabb számú halálozásokkal februárban (58), márciusban (83) és áprilisban (71) találkozunk. A nyári hónapokban kevesen haltak meg. Emlékezzünk; a születések száma is júniusban a legalacsonyabb.

Hogy milyen betegségben szenvedtek, illetve haltak meg 200 évvel ezelőtti őseink, arra vonatkozóan igen kevés információval szolgál a halotti anyakönyv. A halál okára vagy a halál körülményeire utaló adat alig szerepel, mindössze 20 esetben. Ebből: "repente", "repentina morte", tehát váratlanul; 9, vélgelgyengülésben (ex Senio) 1. Vízkórban (ex hydrope) hárman, tüdőbajban (ex hectica) ketten, illetőleg hárman haltak meg, ha az "ex sanguinis spatio"-t (vérköpést) is ide soroljuk. Torokgyulladás miatti halálról egy esetben értesülünk, a gyermekszülésben meghaltak közül mindössze 2 bejegyzés olvasható. Nyilván jóval több ennél a számuk. A 20. halálok baleset: vízbefúlás. 1791 nyarán a 18 éves Joanes Vas a Balatonba fulladt. /"... in Balatone submersus Fato cessit")

Hol vannak a járványok, amelyek megszedték a maguk áldozatait, főként gyerekeket? Bizonyára nem a tájékozatlanság hiánya okozza a fenti fogyatékosokat, hanem mert külön

rovata nem lévén a halál okának, nem tartotta szükségesnek P. Bosnyák a következetes bejegyzést. (Kár, pontosabb képet kaphatnánk az egykori egészségügyi állapotokról.)

Az első plébános szép szokását viszont egyetlen utód sem folytatta. Ő ugyanis mindenévet 1808-cal bezárólag - a "Requiescant in pace. Amen" (Nyugodjanak békében) sorral zárt.

A házassági anyakönyv rovataiba az esküvő dátuma, a házasulandók neve, hovatartozásuk, vallásuk, az eskető pap neve és a tanúk neve került.

A 25 év alatt 130 házasság kötött Zamárdiban: 76 endogám, 54 exogám. Százalékos arányuk: 58,5-41,5 a helybeliek javára. Így is meglehetősen magas az idegenből jött menyasszonnyal vagy - legtöbbször - vőlegénnyel kötött házasság. A legtöbben endrédiak, s egy kivételével mind vőlegény. Szőlőládról és Siófokról is szívesen nősültek. A Balaton északi partjáról 3 vőlegény származott: 2 Tihanyból, 1 a Csopakhoz közeli Paloznokról.

A házasulandók egy kivétellel mind katolikusok voltak. Zamárdi erősen katolikus község abban az időben és később is. Egyetlen bejegyzés olvasható 1791-ből, amely reverzálisra enged következtetni. A helybéli Joannes Sebestyén-nobilis - az igyancsak nemes Anna Balogot vezette oltár elé, aki előtte Kötcsén özvegyeskedett, és kálvinista volt.

A legtöbb esküvőt januárban tartották, majd februárban. Érdekes, hogy az év utolsó hónapjaiban egyetlen házasság sem kötött, pedig az első 2

adat arra enged következtetni, hogy télen jobban ráérték...

A többi hónapban - április és november kivételével - arányosan oszlanak meg a házasságkötések.

A vizsgált időszak minden évére átlagosan 5 esküvő jut. Mindössze két évben ennyi a szám: 1791-ben és 1799-ben. A legtöbbet - tízet - 1804-ben kötötték, kilencet pedig 1797-ben. Feltűnő az 1809-es év 0 mutatója, egyetlen pár sem került össze akkor. Érdeemes visszatekintetni a halotti anyakönyv adataihoz és összefüggést keresni.

1808 kiemelkedik a magas halálozási számmal: 48-cal. Mint említettem, nyilvánvalóan járvány szedte az áldozatokat, főként gyerekeket. Feltételezhető, hogy ez riasztotta vissza a fiatalokat a házasságkötéstől.

Az esküvők megoszlása a hét napjainak tükrében: hétfő: 35, kedd: 6, szerda: 3, csütörtök: -, péntek: 3, szombat: 48, vasárnap: 35. Hogy a csütörtök miért volt "szünnap", nem tudni. A legterheltebb nap a szombat. Az első tíz évben alig találkozunk más esküvői nappal ezen kívül. 1797-ben változik a helyzet. Ettől kezdve feltűnő a szombat hiánya. Vajon mi az oka annak, hogy a vezető szerepet a vasárnap veszi át, illetőleg 1800-tól a hétfő is?

A lakodalmak valószínűleg reggelig tartottak, akár csak napjainkban. Az éjszakai mulatozást, az italozás következményeit másnap alhatták ki. De ha szombaton kezdték a lakodalmat, a másnapi pihenésbe beleszólt a vasárnapi mise kötelezettsége. Elképzelhető, hogy sokan ennek nem tettek eleget, vagy nem teljesen józanul léptek be Isten házába.

Nincs kizárva, hogy ez utóbbi készítette pater Bosnyákot a szigorú változtatásra. Mindenesetre 1801 és 1809 között nem esketett szombatinapon. 1810-ben utódjánál találkozunk újra ezzel a nappal.

Esküvő, születés, halál...

Ebbe a 3 szóba sűrítendő egy emberi élet, ha teljessé vagy majdnem teljessé válik. Sok érdekes adatra, ismerős névre

bukkantam az anyakönyv megsárgult lapjain. Lapozgatás közben önkéntelenül hozzáképzeltem a rég porladó rokon nevéhez a mai utód ismerős arcát.

Igaznak éreztem Anatole France gondolatát:

"Minden, ami élet, szükségképp új életnek válik táplálékává... A jövő a múltból tevődik össze".

Ha ZAMÁRDI, akkor LOVASNAPOK!

... lassan így fogják emlegetni ezt a Balaton-parti települést, ahol egy különleges hagyomány megteremtése céljából nem mindennapi hétvégén gyülekeztek az ország legjobb lovasai, hajtói és e nemes sportot kedvelő rajongói.

Április 23-24-én ezen a verőfényes szombaton és vasárnap került megrendezésre a HBH-BALATEL KUPA '94 országos 80 km-es távlovagló pontszerző verseny, melynek szervezői a Zamárdi Galopp SKE és a Ko-

csi Csárda, nemcsak a lovaglás fanatikusait, hanem a környék minden lakosát, felnőttet és gyermeket érdekes és látványos programok bemutatásával indvitálta Tóközpusztára és Lullára.

A verseny legizgalmasabb napján - szombaton -, mikor 80 km-es és könnyített távú 40 km-es szakaszoknak vágtak neki a versenyzők, minden figyelem az állatorvosi bizottság munkájára tapadt, hiszen náluk dőlt el, hogy a résztvevők lovaikat a

Ha ZAMÁRDI, akkor LOVASNAPOK!

megengedett terhelhetőségi határok betartásával hajtották-e, tehát folytathatják-e a sebes iramú vetélkedést.

Bizony nem egy győzelemre pályázónak kellett lemondania a kupa elnyeréséről, mivel kimerült paripáikat a szigorú doktorok a megerőltetés kipihenésére kárhoztatták.

Nem volt ez másként vasár-

Sörivő bajnokot avattak és a tombola fődíj - egy választási sárga csikó is gazdára lett.

A Tóközpusztai csikósai lélegzetelállító mutatványaikkal - főleg Pongrácz Laci, az országos hírvő nagy sebességű Pusztatótőseivel - méltó partnerei voltak a honfoglaló magyarok íjász tudományát bemutató Kassai Lajosnak.

nap sem a fogathajtók futamán, mikor a kocsisok nagy öregjei vágtak neki a régvárt összecsapásnak.

A Tóközpusztai hangulatot a 10 km-re játékos akadályokkal kiírt Színész-Újságírók mindig számos résztvevőt vonzó rangadója indította. Bár a művészek táborát a lovaglótelhetségéről közismert Bubik István is erősítette, a pálmát mégis az újságíró csapat vitte el.

A látványos délutáni programok, mely minden korosztályt a helyszínre vonzott, szinte megtelt Tóközpusztai.

Az igazán ünnepélyes eredményhirdetés keretében, melynek színvonalas koreográfiája a dunaújvárosi majorette táncosok és a fonyódi fúvósok tehetősége meghatódásig elkápráztatta a látogatókat és a résztvevőket, a következő győztesek vehették át díjaikat:

84 km-es távlovaglás:

1. Arató Barna (Turbó)
2. Babar Éva (Dervis)
3. Szabó Zoltán (Merlott)

42 km-es távlovaglás:

1. Tóth Franciska (Csaba)
2. Czikora Dóra (Jocó)
3. Gergely Tekla (Mosoly)

42 km-es kettes fogathajtás:

1. Tieger Endre (Csillag, Gengszter)
2. Forró Tibor (Herceg, Király)
3. Faragó Péter (Dáridó, Ringó)

Színész-Újságíró rangadó:

1. Sulyok Kálmán (Elbrusz)
2. Dr. Karizs Tamás (Endre)
3. Bubik István (Linda)

Essen külön szó a rendezvényt sorozat mindent felülmúló momentumáról is, mikor az EL-SŐ (véltetően nem az utolsó) Zamárdi Lovasbál mintegy 300 lovasnak és a lovaglást kedvelőknek, köztük a TV és a sajtó jeles képviselőinek adta meg emelkedett hangulatban a jó szórakozást és ismerkedés lehetőségét.

• Szöveg:
Várkonyi Szabolcs

Új Csutak bútor

Fenyőfából készült skandináv típusú bútorok, olasz és holland kerti bútorok széles választékát kínáljuk Önöknek OTP hitelre is.

Kerti bútor vásár!

Áraink a házhozszállítást és az összeszerelést is tartalmazzák!

Balatonföldvár
Kőröshegyi u. 11.
(az óvoda mellett)

Rock Club a Zamárdi Kultúrházban

November óta nem csak a disco-k dobgépes, monoton műanyagvilágát kedvelő fiatalok találhatnak maguknak szórakozóhelyet Zamárdiban. A koncertre járó, rockzenét hallgató embereknek nem kell elutazniuk a legközelebbi nagyvárosig, ha buliba akarnak menni.

November 27-én a Lord és három környékbeli együttes fellépésével indult a Rock Club, a Zamárdi Kultúrházban. Ezt követően havonta rendszeresen rendeztünk koncerteket, ahol megfordult rengeteg amatőr és néhány országos hírű zenekar. Márciusban az Auróra mutatta be lendületes műsorát, de az igazi meglepetés az áprilisi Tunyó Rock Band (ex P. Mobil) koncert volt. Élőben 10 éve nem hallott P. Mobil számok szólaltak meg Tunyogi Péter és a régi Mobil három zenésze jóvoltából. A koncerten történt még meglepetés (nemcsak a közönségnek, de a szervezőknek és a zenekarnak is) ugyanis Schusztér Lórántnak épp a környéken volt dolga, így beugrott egy spontán fellépésre. A koncert közönsége alig hitt a szemének: ismét együtt a P. Mobil.

Júniustól a klub hetente kétszer, pénteken és szombaton tart rendezvényt. A zenét egy tehetséges siófoki zenekar szolgáltatja, a szünetekben pedig jól megfér majd egymással a Rolling Stones, a Pink Floyd, a Guns, n Roses és a Led Zeppelin - stb. - muzsikája. A célunk, hogy a hallgatóság ne nagyfokú halláskárosulással távozzon, és a Honvéd utcában lakók esti, éj-

szakai pihenését se zavarjuk, ezért disco vagy koncertterem helyett egy hangulatos, zenés klubot hozunk létre, ahol a nagyteremben is csak közepes hangerőn szól a zene.

A rendezvények időtartama alatt büfé üzemel az épületben, melynek árai - ellentétben a hasonló, zenés helyektől - nem a külföldi turisták zsebéhez, pénztárcájához lesznek igazítva.

Az állandó zenekar mellett, a zenei kínálat változatosabbá tétele érdekében továbbra is

tervezzük amatőr és profi együttesek felléptetését. Terveink között szerepel a Takáts Tamás Dirty Blues Band, az Edda, Deák "Bill" Gyula, Török Ádám és a R.A.B.B., a Hobo Blues Band és még sok más élvonalbeli zenekar meghívása.

Végül, de nem utolsósorban szeretnénk köszönetet mondani Vincze Béla népművelőnek a sok biztatásért és segítségért. Nélküle nem jött volna létre ez a klub. Ezenkívül köszönettel tartozunk a Balatell RT-nek a P. Mobil koncert támogatásáért, az összes zenésznek, aki megfordult nálunk, és a közönségnek, akik november óta kitartóan látogatják a koncerteket.

• Csikós Tibor

Lakóház-, villa-, panzió-, üdülő és nyaralótulajdonosok **FIGYELEM!**

Általános lakásszervízünk a következő szolgáltatásokat vállalja:

- villanszerelés, karbantartás, felújítás
- falikarok, csapok szerelése, javítása, boiler-bekötés
- elemes bútorok összeszerelése, konyhabútorok felszerelése,
- kisebb javító- karbantartó munkák
- fűnyírás, víztelenítés, tavaszi vízrebozsátás, téli gondozás, hólapátolás, temperálás.

Rendszeres karbantartás, ellenőrzés egyedi formában, szerződés szerint (éves, féléves, havi, szezoni, turnusonkénti).

Köszönti az **ÁSZ LAKÁSSZERVÍZ** nevében:

Kiss Balázs

Zamárdi, Szt. István út 18. Telefon: 84/348-411

ZAMÁRDI KERTMOZI MŰSORA

- Május 27.**
ROBIN HOOD: A FUSZEKLIK FEJEDELME
színes szinkr. amerikai film
- Május 28.**
TÖKÉLETES VILÁG színes amerikai film
- Május 29.**
A PUSZTÍTÓ színes amerikai film
- Május 30.**
A HÁROM TESTŐR színes amerikai film
- Május 31.**
MRS. DOUBTFIRE - APA CSAK EGY VAN színes szinkr.
amerikai film
- Június 01.**
A SZÖKEVÉNY színes amerikai film
- Június 02.**
ADAMS FAMILY 2. színes szinkr. amerikai film
- Június 03.**
INDOKINA színes francia film
- Június 04.**
CARLITO ÚTJA színes amerikai filmvígjáték
- Június 05.**
2 ÉS 1/2 KÉM színes szinkr. amerikai filmvígjáték
- Június 06.**
TÖKÉLETES CÉLPONT színes szinkr. amerikai akciófilm
- Június 07.**
BEVERLY HILL-DILI színes szink. amerikai filmvígjáték
- Június 08.**
SZABADÍTSÁ TOK KI WILLY-T! színes szink. amerikai film
- Június 09.**
SOK HŰHÓ SEMMIÉRT színes szink. angol film
- Június 10.**
DENNIS, A KOMISZ KÉSZ VESZEDELEM. TÉGED IS
SZÍVEN T ALÁL színes szinkr. amerikai filmvígjáték
- Június 11.**
NICS AKI BESZÉL MOST színes szink. amerikai
filmvígjáték
- Június 12.**
NAGY DURRANÁS 2. - A MÁSODIK POUQUE FOGD
MAROKRA, MÁSODSZOR IS ELSŰL! színes szink.
amerikai filmvígjáték
- Június 13.**
JURASSIC PARK színes szink amerikai sci-fi kalandfilm
- Június 14.**
JÉG VELED! színes amerikai film
- Június 15.**
BEETHOVEN 2. színes szink. amerikai filmvígjáték

AZ ELŐADÁSOK KEZDETE: 21 óra

KIHÍVÁS NAPJA

'94 (CHALLENGE DAY)

Május 25-én megmozdul az ország, s reméljük, mi zamárdiak is kiteszünk magunkért.

A Magyar Szabadidős Szövetségés az OTSH felhívására 1991 óta rendezik meg nálunk a korábban Challenge Day néven ismert sporttal, vidámsággal eltöltött napot.

Az idén május 25-én, szerdán kerül sor e nagyszabású sporteseményre. Bizunk benne, hogy községünk minden lakója részt vesz a rendezvényeken, hisz Zamárdi is nevezett a versenyre.

A Kihívás napja V. 25-én 0 órától 21 óráig tart. A települések - lélekszám alapján - egymással is versenyeznek. A győztes település az lesz, ahol a lakosság lélekszámahoz viszonyítva a legtöbb sportoltak legalább 15 percet.

Nagyon jó lenne, ha ezen a napon mi, zamárdiak összefognánk, kicsik és nagyok, idősek és fiatalok, elmondhatnák: Volt egy vidám, sportos napunk!

S mi várható? Falufutás, apák-fiúk, anyák-lányok, foci, kosár-, kézimecsek, tekeverseny, nyugdíjas torna, utasgimnasztika a buszmegállóban, lépcsőfutás "Ki fogyna a legtöbbet?" jelmondattal, stb.

Ha jó ötleted van, jelentkezz! Várunk mindenkit május 25-én! Sportolj magadért, a községedért, az egészségedért!

rövid hírek RÖVID HÍREK rövid hírek

Május 1-jén egésznapos program volt, délelőtt gyermekvetélkedők, délután sportrendezvények, majd hajnalig tartó utcabál.

+++

Május 11-én búcsúztunk a nyugdíjas klubtagoktól ebéddel és jó hangulattal, találkozunk búcsú után.

+++

Május 28. területi tűzoltóverseny napon, melyen községünk versenyzői is résztvesznek.

+++

Május 29. a választások második fordulója, a szavazókörök helye változatlan. Mindenkit várunk, mindenki szavazatára szükség van.

+++

Június 10-én 10 órakor ballagnak a nyolcadikosaink.

+++

Június 14-én 9-17 óráig cipő- és ruhavásár lesz a kultúrházban.

+++

Az előző számunkban a Kilátó utca helye tévesen jelent meg, mert ez az utca Zamárdi.

EGYHÁZI HÍREK

Istentiszteletek rendje

Római katolikus
szentmise

vasárnap és ünnepnap
a Fő utcai kápolnában
9 órakor.

Vasárnap
a Petőfi utcai kápolnában
1/2 12 órakor.

Református
istentisztelet

minden hónap
első és harmadik vasárnap
15 órakor a
Kultúrház klubtermében

Evangélikus
istentisztelet

minden hónap első
vasárnap
19 órakor
az Aradi utca és IV. köz
sarok

ZAMÁRDI
Hírmondó

Zamárdi Nagyközség Képvi-
selőtestületének Lapja

Megjelenik: havonta

Felelős kiadó:

Kiss Zoltán
polgármester

Felelős szerkesztő:

Vincze Béla
szervező népművelő

Készült 1000 példányban

a balatonföldvári

QuickPress Nyomdában

a Márta Iroda

közreműködésével